

Om «å kaste krykkene», Ålandshjerte, Rondane og Vidar

Sissel Jenseth

År 2011 ble det i Norden, etter ni års hvile, arrangert et nordisk antroposofisk sommerstevne på Åland i anledning 150-årsjubileet for Rudolf Steiners fødsel. Arrangementet forsøkte å gå en ny vei: å fristille seg fra «foredragsritualet» og overlate mer til den enkelte deltaker gjennom fordypning i gruppearbeid, kunstnerisk utfoldelse og lange pauser for tilbaketrekning og innlevelse i den ålandske natur.

Konferansen på Åland ble en suksess ut fra antall deltakere. 245 personer fra i alt elleve nasjoner kom og tilbrakte disse fem dagene sammen på øyriket midt mellom Finland og Sverige. Også flere unge mennesker deltok på UNG Åland, som var en del av arrangementet. Tilstedeværelsen deres virket foryngende på hele konferansen, og til fellesskapet bidro ungdommene både med vakker sang og aktiviteter i forbindelse med åpningen av Ålands første Steinerskole.

Thea Tank-Nielsen og Martina Starr-Lassen fra Steinerskolen i Bergen synger i Alandica for deltakerne på Ålands-konferansen. Foto: S.J.

Motsatte krefter

Værgudene var også på vår side. Velsignet med sol, lys og varme, og omgitt av hav i den lille havnebyen Mariehamn kunne vi like gjerne befunnet oss på en middelhavsøy som midt i Østersjøen. Et fantastisk sted for et slikt arrangement. Herom fantes ingen uenighet.

Samtidig kunne man under arrangementet helt tydelig merke at to ulike tendenser og viljesretninger møttes – det faste og det flytende – slik

også naturen på øygruppen fremstår: gjennom det faste berget og bølgende havet. Behovet for orden og oversikt var kombinert med en villighet til bevegelse for at noe nytt kunne oppstå. Målet var at deltakerne skulle oppleve seg som medansvarlige like inn i konferansens tema: *Jag är det inre och yttre ljuset*. Det ble lagt opp til et felles løft gjennom gruppearbeid kombinert med felles innledninger og dialoger i kulturhuset Alandica.

Hundreårsbølgen som ebber ut

Hartwig Schiller, generalsekretær for Tyskland, holdt et av innleggene i Alandica. Han viste til at Rudolf Steiner-året 2011 nå gikk mot slutten, og at arrangementet på Åland var en av fire større konferanser i den forbindelse. Samtidig pekte han mot morgengryet av 2012, hvor det er 100 år siden grunnleggelsen av Antroposofisk Selskap. Det stiller oss det ufravikelige spørsmålet om den antroposofiske selskapsimpulsen kan oppnå en tredje oppstandelse etter det første intervallet på 33 1/3 år og det andre på 66 2/3 år. De åndelige lovene gir ingen garanti for dette. Det trengs et initiativ, et rykk som forener oppstandelseskrefter og gjenfødelse.

Schiller viste til kampen om et fremtidig bærekraftig forhold mellom tyngde og letthet, mellom oppdrag og likegyldighet. Dømmekraft vil være avgjørende for å skjelne det sanne fra det tilsynelatende. Et kvalifisert samarbeid på alle trinn vil være nødvendig innenfor de sosiale aktiviteter, det være seg i sin egen fortrolige omkrets, i gruppene, selskapene og i internasjonale sammenhenger.

Å stå uten støtte

Spørsmålet er om dette hundreårsskiftet betyr et sluttpunkt for noe og en ny begynnelse. At vi er kommet til et punkt hvor vi blir nødt til å «kaste

krykkene». Fra nå av må vi forsøke å stå på våre egne vaklende ben. I eldre tider ble dette kalt «vannprøven»,* en tilstand der man føler at all støtte er tatt bort, at man ikke lenger har noe eller noen til å bestemme sin livsførsel. I den nye situasjonen overlates mennesket til seg selv og må nå hente ethvert initiativ ut ifra sin egen forbindelse med det åndelige. Dette skjer etter man har bestått «ildprøven»,* hvor man har fått innsikter, «sløret har falt bort» og visse ting er blitt gjenomskinnelige – slik antroposofien kan fungere gjennom sin skolering.

Karl-Martin Dietz, som besøkte Norge under 150-årsjubileet for Rudolf Steiners fødsel i februar 2011, snakket om nødvendigheten av å oppnå autonomi. Bare da kan individualiteten utfolde seg. Autonomi er forutsetningen, det som vi kan kalle nåløyet. For at dette skal skje, må menneskene fristilles. Hver og en må finne sin egen vei. Man tvinges til å omgås seg selv og velge hvordan man vil leve livet sitt. Det går ikke lenger å følge i sporene til foreldrene eller andre ledere. I dette ligger en stor frihet, samtidig som det innebærer en stor risiko. For det krever at man blir bevisst at man har dette frirommet. Og det gir forpliktelse. Dette er vår tids store utfordring. Hver person må selv oppdage at man eier denne friheten og bli i stand til å ta ansvar og treffe beslutninger for sitt eget liv.

Fra gruppearbeidet på Åland: «vandremeditasjon».
Foto: Till Brinkmann.

Askeladden – bevissthetssjøl

I sin bok *Av Norges indre historie* skriver Olav Stokland om Askeladden: «Ubevegelig, sotet og sløv sitter den yngste sønnen i husmannsstuen.» En tilstand som Askeladden i begynnelsen alltid befinner seg i «... indtil han med Eet træder frem». På sin vei gjennom livet – gjennom eventyrskogen – treffer han ikke først og fremst det opphøyde og begeistrende, nei, han møter heller det som

* «Vannprøven» og «ildprøven»: Se Johannes Hohlenberg, *Edda i antroposofiens lys*, Oslo 1999, s. 80 og 78.

UNG Åland bidro under forberedelsene og arrangementet da Ålands første Steinerskole ble åpnet. Foto: S.J.

er mindre begunstiget enn han selv. Men alltid viser det seg å være noe skjult under den ytre skikkelsen. Med Askeladd-bevisstheten klarer han å se disse rike mulighetene, som kan forstås som menneskelige krefter i forkledning. Gjennom sin åpne holdning og interesse for alt som kommer ham i møte, hjelper han og kan til slutt forløse dem. Askeladden lar seg ikke «binde» eller holde tilbake av andres forventninger og irettesettelser. I stedet fristiller han seg gjennom lek og fantasi. Det gjør ham uovervinnelig også overfor prinsessen. Olav Stokland peker på hvordan fantasien løfter Askeladden ut over det jordbundne, og henviser til Schiller: at menneskets høyeste evne er «der Spieltrieb» – trangen til å leke. Og ikke minst er latteren en guddommelig gave. Ved den hever man seg opp over livets trivialiteter. Stokland forklarer videre rollefigurene i eventyret: Per, Pål og Espen (Hans). De er kristendommens Peter, Paulus og Johannes og representerer utviklingstrinnene som både hvert menneske og menneskeheten gjennomgår. Peter (Per) representerer fornemmelsessjelen (21-28 år), der man fortsatt er i de store følelsenes vold. Peter finner vi i evangeliene, som fortelles i lignelser og i et bildespråk. Paulus (Pål) representerer forstandssjelen (28-35 år), hvor mennesket har fått fast grunn under seg. Begrepene gjør seg nå gjeldende, og samvittigheten – hva som er rett og galt. I Bibelen kommer dette til syne i brevene. Johannes (Hans, som på norsk går under navnet Espen) representerer bevissthetssjelen (35-42 år). Dette er også den utviklingspoke som menneskeheten ifølge Rudolf Steiner i dag står midt inne i (ca år 1400-3500). I denne perioden, både i eget liv og i menneskehetens utvikling, må mennesket på nytt gripe tak i det

åndelige – gloen i askehaugen – og det kan bare skje ut fra egen fri vilje. Slik kan en ny type klarsynte bilder oppstå, som i Åpenbaringen, som taler til erkjennelsen. Et klarsynsorgan kan sakte begynne å utvikles.

Askeladden er fremtidsrettet og kan være vår veiviser i denne nye måte å forholde seg. Han representerer en tilbakeholdenhetskultur. Å hegne om gloen – den åndelige kontakten – er det vesentlige for ham. Han er ikke eplekjekk og så pågående som sine brødre. Hos ham råder det åndsbevissthet framfor selvbevissthet. En tjenende, men handlekraftig holdning i all sin ferd.

Ålands hjerte

Under avslutningen av den nordiske konferansen i Alandica på Åland ble et hjerteorgan for det «nye» nordiske samarbeidet født. Et hjerte har begynt å banke, og et nytt åndedrett har så vidt kommet i gang – en veksling mellom innpust og utpust. Hva dette åndedrettet og hjertet skal betjene i framtiden, synes fortsatt litt uklart i morgengryet – men det synes som om det vil ha karakter av både limfunksjon og en bue. Det vil være noe som forbinde samtidig som det bærer over. Et verksted for utprøving og utfolding, hvor det autonome menneske fritt kan prøve verktøyet vi har fått overlevert gjennom Rudolf Steiners verk og virke på jorden. Hvor vi kan forsøke å stå på egne ben, «uten krykker», og med et hjemmegjort språk.

I forkant av studieturen kan de som ønsker bli med til Nasjonalgalleriet i Oslo 22. april kl. 11 for å studere Harald Sohlbergs maleri sammen med Knut Dannevig, som vil snakke om: «Vinternatt i fjellene. Om Harald Sohlberg, mannen og livsverket». Foto: Wikipedia.

Til trøst i denne situasjonen kan vi ta med seg noen ord som Peter Selg sa da han var i Norge i 2006 og snakket om Det femte evangelium og fremtidens uselviskhetskultur: «I det eteriske finnes helt nødvendige krefter til kjærlighet og medlidenhet. De danner seg over hele verden. Kristus vil vandre ved menneskets side og være dets rådgiver. Dette er ikke bare ment billedlig, det vil virkelig bli slik at menneskene vil motta de råd som de trenger fra den levende Kristus; Han vil være deres rådgiver og venn. Han vil tale til menneskenes sjeler lik en venn som fysisk vandrer ved vår side.»

Studietur til Rondane

Som et av flere innpust etter Åland arrangeres til sommeren en studietur til Rondane 21.-25. juni. Rondane er Norges første nasjonalpark, som fyller 50 år dette året. Det storslåtte ved fjellheimen har Theodor Caspari (1853-1948) for-

mulert: «For det være seg i morgensol eller kveldskymring, alltid ligger du der i ensom høyhet, milevidt bort fra alt annet fjeld, et hildrende «slott over slott», gråherdet, hvitstripet, værsmuldrer, sagnomsust, Soria-Moria-slottet i norsk fjellnatur.»

Da Harald Sohlberg oppdaget dette spesielle motivet på en nattlig skitur i Sollia i påsken 1899, ble han så betatt at han straks flyttet til Sollia. I et brev til moren, skrev han: «Fjellene om vinteren tvinger en til taushet. Man blir overveldet på samme måte som under hvelvene i en kirke, bare tusen ganger ster-

kere.» Også Knut Hamsun oppholdt seg en kort periode i Sollia i 1909, og uttrykker: «Aj hvor her er bedre end Paris! 2-3 Tusind fot tilveirs, Gud er min Nabo.»

I foredragene om *Nordens folk mellom øst og vest* sier Rudolf Steiner (1921): «... den norske folkekarakter har i dag, nettopp i vår tidsalder anlegg for underbevisst å lære visse naturhemmeligheter å kjenne i indre betydning. Ikke gjennom ytre forstandsviten, men gjennom den viten som dere utvikler i de åndelige legemer mellom innsovningen og oppvåkningen, når dere er der ute i rommet uten å betjene dere av sansene; når dere utenfor legemet opplever det åndelige i planteverdenen, i sten og klippe, i trærnes sus og havets brus; når dere ikke betrakter alt dette med fysiske sanser, men betrakter det mens dere er utenfor legemet og vandrer omkring innenfor deres norske område mellom innsovningen og oppvåkningen. [...] Så paradoksalt det enn lyder: det er

Norges hovedoppgave så og si ut fra det ubevisste liv under sønnen å skape naturvitenskap for det hinsidige. Og til dette kan vi forberede oss her i det våkne bevisste liv. Da må sjelen få mulighet til hver kveld å sovne inn på en slik måte at den ikke blir ufølsom, uimottagelig for de naturerkjennelser som fra åndens verden skjenkes oss når vi sover.»

Det er i denne ånd studieturen arrangeres (se egen ramme). Her gis du mulighet til å oppleve dette særegne fjellandskapet, og det legges opp til et vekselspill mellom vandring i naturen, samtaler og åndsnærvær.

Vidar – næring som trengs

I arbeidet med det antroposofiske – det være seg arrangementer eller andre aktiviteter som gjennomføres – er det overskuddssubstansen som er det viktigste. Det vi legger ned av kraft og strev for at det skal fremstå best mulig. Dette gjaldt også for arrangementet på Åland. Mye kjærighet og omtanke ble nedlagt for å klare å gjennomføre konferansen. Samtidig gjaldt det å være tro mot intensjonen – det vi ønsket å få til. I ettertankens lys handler det ikke først og fremst om at alt ble vellykket og «gikk på skinner». Det er kun viktig i den materielle verden. I den åndelige verden kan englehierarkier bare ta i mot overskuddet av vårt ærlige, uselviske strev, og den begeistring og entusiasme vi la inn i arbeidet. Slik det fortelles om Odins sønn Vidar, den stille guden, som benytter dette overskuddslæret for å bekjempe Fenrisulven. Her hentet fra Gylvaginng: «Ulven sluker Odin, og det blir gudens bane; men straks trer Vidar frem, han setter sin ene fot i ulvens underkjeve og tar med hånden fatt i overkjeven, og dermed sliter han gapet sønder på den; han har på foten en tykk sko som er gjort av alle de skinnlapper folk skjærer av skoene sine ved tå eller hæl, og derfor skal en alltid kaste slike lapper bort for at de kan komme æsene til gode.»

Vi håper at en stor porsjon overskuddssubstans fra arrangementet på Åland ble brakt videre til Vidar, og minnes hva Rudolf Steiner sier i folkesjelsyklusen 1910: «Jo lengre vi kan trenge inn i den norrøne mytologis enkeltheter, desto tydeligere vil vi se at de største okkulte sannhe-

ter kommer til uttrykk på en fremragende måte i denne mytologiens bilder, noe som virkelig ikke er tilfelle i noen annen mytologi.» Ω

Les mer om Vidar i AiN 4-2010, «Et håp for fremtiden. Om Vidar og Kristus-impulsen» av Frode Barkved.
www.antroposofi.no/fileadmin/ain/vidar_og_kr.pdf.

Studietur til Rondane 21.-25. juni 2012

21.6. Ankomst Rondane Gjestegård, Neset i Solli kl 17.00.

22.6. Avreise med stopp på Nordre Brænd gård, Atnbru Vannbruksmuseum, Atnasjø kafé, Sohlbergplassen og Straumbu (P-plass). På sti (2 timers gange) til Bjørnhollia turisthytte.

23.-25.6 Bjørnhollia. Morgensamling. Vandringer på sti i retning Høgronden, til «mellomrommet» i Langglupdalen, inn til Skjerdalen gjel og til Musvoldkampen (1152 moh).

25.6. Avreise fra Straumbu ca kl 13.00.

Arrangør: Antroposofisk Selskap i Norge.

Turleder: Sissel Jenseth.

Deltakeravgift: kr 3 850, som inkluderer losji i flersengs rom i fire netter, sengetøy, håndklær, middag, frokost, niste og termos alle dagene.

Rabatt kr 550 for medlemmer i DNT.

Påmeldingsfrist: 1. mai 2012. Informasjon og påmelding: asn@antroposofi.no / +47 975 63 875. Deltakeravgiften betales til konto 1254.05.58262, merket: «Rondane 2012».

NB: Det må være minimum 7 deltakere for at turen kan gjennomføres!

Utsikt fra Sohlbergplassen.